

دریچه‌ای به پژوهش

۴. مقاله‌های همایش‌های علمی

عادل محمدپور (دانشگاه صنعتی امیرکبیر)

و فرشید خانزاده (پژوهشکده آمار)

شرکت در همایش‌های علمی، فرصتی استثنایی برای پژوهشگران و دانشجویان به شمار می‌رود؛ به‌ویژه در زمان‌های پذیرایی که شاید بتوان گفت بهترین فرصت برای بحث و گفتگوی رودررو با استادان و محققان برجسته است!

هدف اصلی همایش‌ها اطلاع‌رسانی سریع در زمینه‌های مختلف علمی و روزآمدسازی دانسته‌های متخصصان و دانشجویان و برقراری ارتباط بین پژوهشگران است. این روش انتشار نتایج پژوهش‌ها امکان ارائه کارهای ناتمام و جزئی و ثبت سریع‌شان را به پژوهشگران می‌دهد. به‌طور کلی، اغلب شرکت‌کنندگان در یک همایش، دست‌کم یکی از اهداف زیر را در نظر دارند:

- ثبت ایده‌ای خام برای اجرای یک طرح پژوهشی،
- انتشار بخشی از نتایج یک رساله دکتری یا طرح پژوهشی به‌دلیل طولانی بودن فرایند اجرا و انتشار نتایج کامل آن‌ها،
- بهره‌گیری از ایده‌های پژوهشگران و متخصصان دیگر،
- آشنا شدن با پژوهشگران دارای علاقه‌مندی‌های علمی مشابه،
- اطلاع‌رسانی در خصوص جهت‌گیری‌های پژوهشی گروه‌ها و نیازهای پژوهشی سازمان‌ها،
- مطرح کردن خود به‌عنوان یک محقق جوان جویای کار و نام،
- دیدار با دوستان و هم‌کلاس‌ها و همکاران قدیم و جدید.

شرکت در همایش‌ها معمولاً هزینه‌بر است. این در حالی است که عمده‌ترین گروه شرکت‌کنندگان در همایش‌ها را دانشجویان و محققان جوان تشکیل می‌دهند که از توانایی مالی کمتری نسبت به بقیه برخوردارند. از این رو در اکثر همایش‌ها تسهیلات ویژه‌ای برای این قشر آینده‌ساز در نظر می‌گیرند. به‌علاوه، چندین جایزه ویژه برای محققان برتر جوان، به‌صورت معافیت در پرداخت حق ثبت نام، تقبل هزینه سفر، یا جوایز نقدی اعلام می‌کنند. به‌عنوان نمونه، مؤسسه بین‌المللی آمار که مجری برگزاری بزرگ‌ترین همایش آماری در جهان است، دارای کلکسیون‌هایی از این نوع تسهیلات و جوایز است، که هم‌وطنان ما هم بارها از آن بهره برده‌اند.

از سوی دیگر، استادان هم که خود را ملزم به شرکت در یک یا چند کنفرانس و کارگاه آموزشی می‌بینند، دانشجویان خود را به شرکت در همایش‌ها تشویق می‌کنند و وظیفه حمایت‌های مالی و معنوی از آنان را بر عهده می‌گیرند.

البته انجمن‌های علمی معمولاً همایش‌های خود را بدون اهداف مادی برگزار می‌کنند. از این رو برای شرکت در سخنرانی‌ها نیاز به پرداخت هزینه نیست. مجموعه مقالات همایش‌ها نیز معمولاً به صورت رایگان بر روی وب‌گاه آن‌ها در دسترس است. البته همزمان با انتشار الکترونیکی، معمولاً نسخه کاغذی مجموعه مقالات نیز منتشر می‌شود. همچنین گاهی امکان شرکت در همایش به صورت مجازی و با هزینه کمتر نیز وجود دارد (مانند همایش مؤسسه بین‌المللی آمار). برگزارکنندگان با توجه به اهدافی که دارند، به انتشار چکیده، چکیده مبسوط، یا متن کامل مقاله‌ها، یا فایل صوتی/تصویری سخنرانی‌ها می‌پردازند.

علاوه بر همایش‌ها، سمینارهای دوره‌ای (هفتگی یا ماهانه) نیز در اکثر دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی برگزار می‌شود، که شرکت در آن‌ها نه تنها هزینه‌ای ندارد، بلکه با استقبال برگزارکنندگان هم مواجه می‌شود. ویژگی عمده این سمینارها انتخاب دقیق سخنرانان در موضوعات تخصصی است. از موفق‌ترین برگزارکنندگان این‌گونه سمینارها در ایران می‌توان پژوهشکده‌های پژوهشگاه دانش‌های بنیادی (مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضیات سابق) را نام برد.

پژوهشکده آمار نیز گهگاه چنین سمینارهایی را برگزار می‌کند. اما معتبرترین همایش آماری در ایران، یعنی کنفرانس آمار ایران، هر دو سال یک بار توسط انجمن آمار ایران و اغلب با همکاری چند سازمان دولتی برگزار می‌شود. با این حال باید توجه داشت که با توجه به ماهیت بین‌رشته‌ای علم آمار، معمولاً می‌توان از همایش‌های تخصصی رشته‌های ریاضی، کامپیوتر، بیمه، اقتصاد و بسیاری رشته‌های دیگر نیز سود جست.

همایش‌های بین‌المللی بسیاری نیز در زمینه آمار در جهان برگزار می‌شود، که اطلاعات مربوط به اکثر آن‌ها را می‌توان از طریق نشانی‌های اینترنتی زیر به دست آورد:

<http://www.isi-web.org/8683>

<http://www.statisticsviews.com/view/events.html>

<http://www.imstat.org/meetings>